

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра статистики

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності

051 Економіка

за освітньою програмою

Бізнес статистика та аналітика

на тему: «Статистичне дослідження фінансових результатів підприємств
України»

Виконавець:

студент 44 факультету ЕУП

Білоус Олександр Юрійович _____

підпис

Науковий керівник:

Кандидат економічних наук , доцент

Погорєлова Тетяна Валеріївна _____

підпис

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Становлення і розвиток в Україні ринкової інфраструктури суттєво змінюють фінансово-економічне, інформаційне і правове середовище функціонування підприємств. Оскільки характерною рисою сьогодення стала велика кількість збиткових підприємств, зростає потреба у статистичному дослідженні тенденції формування прибутку, виявлення причинно-наслідкових зв'язків та оцінюванні процесів концентрації та локалізації фінансових результатів різних галузей економіки.

Здатність підприємств забезпечити стабільне зростання прибутку і, як наслідок, власного капіталу, залежить від якості аналітичного обґрунтування показників, яке можливе за рахунок використання статистичної методології .

Мета дослідження полягає у статистичному оцінюванні фінансових результатів підприємств різних видів економічної діяльності України за період 2011-2019 рр. і розробки короткострокового прогнозу чистого прибутку.

Завдання дослідження:

- розкрити сутність фінансових результатів, надати їх класифікацію та обґрунтувати методи їх статистичного оцінювання;
- проаналізувати методологію розрахунку основних показників фінансових результатів підприємств України;
- оцінити структуру чистого прибутку підприємств за видами економічної діяльності;
- визначити та охарактеризувати основну тенденцію формування чистого прибутку підприємств України за період 2011-2019 рр.;
- розробити прогноз чистого прибутку підприємств України на 2020–2022 роки.

Об'єкт дослідження – підприємства України з різними видами економічної діяльності.

Предмет дослідження – фінансові результати діяльності підприємств.

Методи дослідження:

- метод статистичного групування;
- метод розрахунку відносних і середніх величин;
- метод аналізу рядів динаміки;
- метод плинної середньої;
- метод аналітичного вирівнювання;
- метод екстраполяції тренду.

Інформаційна база дослідження подана науковими публікаціями вітчизняних та закордонних вчених, нормативно–законодавчими актами України, матеріалами наукових конференцій і досліджень, звітами та аналітичними матеріалами відповідних державних органів, даними звітності підприємств та статистичними щорічниками України.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (47 найменувань) та 5-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 73 сторінки. Основний зміст викладено на 65 сторінках. Робота містить 16 таблиць, 8 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні основи статистичного аналізу фінансових результатів підприємств України»** розкрито сутність категорій «прибуток», «фінансовий результат діяльності підприємств», «рентабельність»; узагальнено досвід аналізу фінансової діяльності підприємств та наведено його логічну послідовність; обґрунтовано методологію розрахунку та аналізу основних показників фінансових результатів.

У другому розділі **«Статистичний аналіз розподілу фінансових результатів підприємств України з різними видами діяльності у 2018-2019 рр.»** проаналізовано процеси концентрації та локалізації підприємств різних видів економічної діяльності. Досліджено структуру та структурні зрушення у фінансових результатах підприємств України. Виконано порівняльний аналіз отриманих результатів.

У третьому розділі «Статистична оцінка інтенсивності та тенденції формування фінансових результатів підприємств України за період 2011-2019 рр.» проведено аналіз та оцінка інтенсивності динаміки фінансових результатів підприємств. З цією метою розраховані ланцюгові та базисні показники абсолютної та відносної швидкості чистого прибутку, що дозволило виявити та охарактеризувати тенденцію формування чистого прибутку. На підставі аналітичного вирівнювання ряду динаміки чистого прибутку підприємств України розроблено прогноз на найближчі три роки.

ВИСНОВКИ

Розглянуті теоретичні основи формування і використання фінансових результатів підприємств України дають можливість зробити такі висновки.

Фінансовий результат – узагальнюючий показник аналізу та оцінки ефективності (неефективності) діяльності господарюючого суб'єкта на певних стадіях його формування.

Основними статистичними показниками, що дозволяють оцінити фінансове становище підприємств та галузей економіки, головною метою яких є отримання прибутку, виступають прибуток і рентабельність.

Прибуток – одне з основних джерел доходів бюджету, основна мета підприємницької діяльності.

Рентабельність дозволяє в загальному вигляді охарактеризувати прибутковість роботи організацій. Цей показник являє собою результат дії різних економічних процесів.

За результатами проведеного аналізу динаміки фінансових результатів підприємств України за період 2011–2019 роки можна зробити висновок, що фінансові результати прибуткових підприємств постійно зростали.

Прибуток у 2019 році отримали майже всі галузі, крім галузі транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності, фінансовий

результат яких зменшився на 14,4 млрд. грн. У найважливіших галузях економіки України спостерігається стрімке зростання прибутку.

Усі означені зміни прибутковості (збитковості) були спричинені багатьма факторами (міжнародною економічною ситуацією, стагнацією національної економіки, політичним станом, зниженням якості продукції (робіт, послуг), збільшенням трудомісткості та енергомісткості виробництва тощо).

За результатами дослідження виявлено, що в Україні чистий прибуток підприємств різних видів економічної діяльності збільшився на 1113,8 млн. грн. У 2019 році 73,6 % підприємств України отримали чистий прибуток, що на +8,1 п. п. більше, ніж у 2014 році. Слід зазначити, що за період 2015 – 2019 роки у цілому по Україні питома вага прибуткових підприємств постійно переважала.

Протягом 2015–2019 рр. спостерігалася чітка тенденція до зменшення збиткових підприємств України. Їх скорочення порівняно з 2014 роком становило майже 69 %.

Рівень рентабельності операційної діяльності підприємств України у 2019 році був значно кращий, ніж у 2014 році, що свідчить про прогресивні зміни у нарощуванні прибутку підприємствами України за рахунок операційної діяльності.

Одним з напрямів забезпечення ефективного управління є аналіз пропорційності розподілу фінансових ресурсів діяльності підприємств. У регіональному та галузевому аналізах широко використовуються коефіцієнти локалізації та концентрації. Проведений аналіз галузевої локалізації свідчить, що у 2018 році значна концентрація прибутку спостерігалась у підприємств таких галузей: фінансова діяльність, промисловість, транспорт, сільське господарство та телекомунікація.

Розрахований коефіцієнт концентрації у 2018 році становить 32,21 %, що свідчить про середній ступінь нерівномірності прибутку в окремих видах економічної діяльності.

У 2019 році порівняно з 2018 роком ситуація майже не змінилась. Коефіцієнт концентрації у 2019 році зменшився на 7,8 п. п. і становить 24,38 %,

що свідчить про зменшення концентрації та низький ступінь нерівномірності прибутку в окремих видах економічної діяльності.

Дослідження стану та динаміки фінансових результатів підприємств за видами економічної діяльності в Україні є завжди актуальним у вирішенні питань удосконалення структури економіки та управління національним господарством.

Структура чистого прибутку підприємств за видами економічної діяльності в Україні за 2018 – 2019 рр. зазнала певних змін. Так, у 2019 р. на 8,4 п. п. зменшилася питома вага прибутку підприємств у галузі промисловості порівняно з 2018 роком, також питома вага прибутку підприємств зменшилась у галузі сільського господарства та фінансово-страхової діяльності відповідно на 1,1 п. п. та 2 п. п.

Позитивною динамікою є збільшення питомої ваги прибутку у галузях нерухомості з майном (4,1 п. п.) та професійної, наукової та технічної діяльності (майже 5 п. п.). У всіх інших галузях економіки України у 2019 році порівняно з 2018 роком питома вага чистого прибутку зазнала невеликих змін.

Варто відзначити, що аналіз структурних змін дозволить своєчасно вживати заходів щодо стабілізації економіки.

За період з 2012 р. по 2019 р. фінансовий результат підприємств, які отримали прибуток, збільшився на 563123,3 млн. грн. При цьому прибуток підприємств в середньому щорічно збільшувався на 70390,4 млн. грн., тобто майже на 20 % з урахуванням тенденції до рівномірного зростання.

Перевірка за всіма статистичними критеріями підтвердила надійність і адекватність визначеного лінійного рівняння тренду чистого прибутку підприємств в Україні, що надає можливість його практичного використання для подальшого аналізу і прогнозування.

Економіка України може очікувати, що чистий прибуток підприємств в 2020 році складе 733685,84 млн. грн., 2021 році – 804355,63 млн. грн., 2022 – 875025,42 млн. грн.

Для того, щоб підприємства України працювали стабільно та отримували прибуток, можна запропонувати такі основні чинники його збільшення:

нарощення обсягів виробництва і реалізації продукції; здійснення заходів щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників; застосування сучасних методів управління витратами; кваліфіковане здійснення цінової політики; грамотна побудова договірних відносин з постачальниками, посередниками, покупцями; покращення системи маркетингу на підприємстві; удосконалення продукції з середнім рівнем рентабельності; постійне проведення наукових досліджень аналізу ринку, поведінки споживачів і конкурентів.

Результати дослідження відображено в наукових статтях:

1. Статистичний аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України [Текст] / О. Ю. Білоус, Т. В. Погорелова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 7. Частина I – Одеса, ОНЕУ. – 2021. – С. 20 – 25.
2. Білоус, О. Ю. Формування вибірових сукупностей для обстеження ділової активності підприємств у країнах ЄС [Текст] / О. Ю. Білоус, К. В. Вітківська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 6. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2020. – С. 125 – 131.
3. Білоус, О. Ю. Аналіз фінансової стійкості ПРАТ «ВО Стальканат-Сілур» [Текст] / О. Ю. Білоус, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 6. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2020. – С. 68 – 74.

АНОТАЦІЯ

Білоус О. Ю. «Статистичне дослідження фінансових результатів підприємств України».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «051 Економіка»

за освітньою програмою «Бізнес статистика та аналітика».

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2021.

У роботі розглядаються сутність категорій «прибуток», «фінансовий результат діяльності підприємств», «рентабельність». Визначено інтенсивність структурних зрушень фінансових результатів підприємств за різними видами економічної діяльності в Україні. Проаналізовано динаміку фінансових результатів діяльності підприємств за період 2011–2019 рр. Виявлено та охарактеризовано основну тенденцію формування чистого прибутку, а також розраховані прогностичні значення на 2020 – 2022 рр.

Ключові слова: фінансові результати; прибуток; збиток; прибутковість; рентабельність; динаміка; структура; тренд; рівняння тренду; статистичні критерії; прогноз.

ANNOTATION

Belous O. «Statistical research of Ukrainian enterprises' financial results».

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty «051 Economy» for the educational program «Business statistics and analytics».

Odessa National Economics University. – Odessa, 2021.

The work deals the essence of the concepts "profit", "financial result of enterprises", "profitability". The intensity and structural changes in financial results by types of economic activity in Ukraine are determined. The dynamics of financial results of enterprises for the period 2011-2019 is analyzed. The main trend of net profit is revealed, as well as the forecast values for 2020-2022 are proposed.

Keywords: financial results; profit; loss; profitability; efficiency; dynamics; structure; trend; trend equation; statistical criteria; forecast.